

Avgifter för information i elektronisk form (SOU 2020:82)

E-hälsomyndighetens ställningstagande

E-hälsomyndigheten anser att utredningens mål med en mer enhetlig och tydlig reglering för hur avgifter ska tas ut för att tillhandahålla information i elektronisk form efter en begäran är angeläget. E-hälsomyndigheten avstyrker dock förslaget i dess nuvarande form. Myndigheten anser att förslaget är för komplicerat och otydligt i sin utformning för att nå upp till utredningens målsättning om att ”*förtydliga och modernisera avgiftsförordningen genom en enhetlig och tydlig reglering för hur avgifter ska tas ut i dessa situationer*”.

E-hälsomyndighetens kommentarer

Övergripande instämmer E-hälsomyndigheten i att den information som innehas av myndigheter, med reservation för sekretess, ska göras lättillgänglig då den är viktig för såväl allmänhetens insyn i verksamheten som möjlighet till att med informationen exempelvis skapa innovation i form av nya tjänster och produkter. Myndigheten har valt att fokusera kommentarerna i detta yttrande på de delar av betänkandet med särskild koppling till myndighetens verksamhet.

5.3 Rättsligt stöd för att ta ut avgifter för att tillhandahålla information i elektronisk form

E-hälsomyndigheten anser att det finns en otydlighet med avseende på gränsdragningen mellan 2 § samt 3 § och 22 § avgiftsförordningen. I 2 § framgår att förordningen ska tillämpas bara om inte något annat följer av annan förordning eller ett särskilt beslut från regeringen och i 3 § framgår att en myndighet får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller bara om det följer av lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen. I 22 § föreslås nya bestämmelser som beskriver vilken avgift en myndighet ska ta ut efter en begäran om att tillhandahålla information i elektronisk form. Undantag från huvudregeln görs enligt förslaget för myndigheter som är skyldiga att generera intäkter för att täcka en väsentlig del av sina kostnader, så kallade avgiftsfinansierade myndigheter. Det framgår i slutbetänkandet att utredningen inte har för avsikt att föreslå någon reglering av dessa särskilda bemyndiganden. E-hälsomyndigheten ska enligt förordning (2013:1031) med instruktion för E-hälsomyndigheten 2 § kvalitetssäkra, förvalta, framställa och tillhandahålla nationell läkemedelsstatistik samt beräkna och

ta ut avgifter för detta tillhandahållande. Detta innebär att delar av verksamheten som avser tillhandahållandet av statistik, som i huvudbetänkandet definierats som särskilt värdefulla datamängder, idag till stor del är avgiftsfinansierad. E-hälsomyndigheten anser inte att det med tydlighet framgår om eller när avgiften för en begäran av tillhandahållande av data i form av statistik ska beräknas enligt myndighetens instruktion och när den ska beräknas enligt de nya bestämmelserna i 22 § avgiftsförordningen. Mot denna bakgrund anser E-hälsomyndigheten att det är svårt att överblicka hur verksamhetens intäkter kommer påverkas. Om de nya bestämmelserna avseende avgiftsuttag inte ska omfatta de särskilda bemyndiganden från regeringen att ta ut avgifter förefaller det sannolikt att vissa avgifter för särskilt värdefull information, som exempelvis statistik, kvarstår oförändrade. E-hälsomyndigheten ser att det kan innebära att eventuella skillnader med avseende på avgiftens storlek och form hos dessa aktörer därmed inte åtgärdas med aktuellt förslag. Det förefaller vidare sannolikt att tillämpningen kommer skilja sig åt mellan aktörerna och att den tydlighet i avgiftsreglering som avsågs därmed inte uppnås.

7.3 En enhetlig och förutsägbar reglering

E-hälsomyndigheten anser att den föreslagna modellen med avgift baserad på antal filer sannolikt inte kommer leda till att likformighet i avgiftsuttag säkerställs. E-hälsomyndigheten ser att modellen snarare kan styra hur data beställs, levereras och förpackas än lägga grunden för en enhetlig tillämpning. Det förefaller troligt att tillämpningen avseende hur begärda data delas upp eller förs samman i filer kommer att skilja sig åt. Vidare ställer modellen inte obetydliga krav på handläggande personal när det gäller att bedöma vad som är offentlighetsuttag och inte, vilket tydliggörs i de fem exempel av eskalerande komplexitet som utredningen konstruerat i kapitel 7. Detta kan innebära att den godtyckliga tillämpning som utredningen funnit exempel på inte skulle minska med utredningens förslag. E-hälsomyndigheten ser att den del av modellen som baseras på arbetsinsats mer sannolikt kommer skapa den förutsägbarhet, enhetlighet och tydlighet med avseende på avgifter för tillhandahållande av information som eftersträvas.

Avslutningsvis har E-Hälsomyndigheten uppmärksammat att ordet "inte" synes ha fallit bort i förslaget till 5 § tredje stycket.

I detta ärende har generaldirektör Janna Valik beslutat. Erika Olsson har varit föredragande. I handläggningen har Alexander Eklund, Anders Larsson, Ann Granqvist, Jeanette Madeling, Michael Peolsson, Petra Griekspoor Berglund och Manne Andersson deltagit. I den slutliga handläggningen har också stabschef Susann Bard deltagit.

Janna Valik
generaldirektör

Erika Olsson
Utredare